

EFTERLYSES: HENSIGTSMÆSSIG KUNSTSTØTTESTRUKTUR OG KULTURPOLITISKE VISIONER

Kulturministeriets Kunststøtteudvalg anbefaler i sin rapport en ny struktur for kunststøtten, som lige nu er til kulturpolitisk debat. Men løsningsforslaget risikerer at føre til mere centralisering frem for bedre kunst. Vi mangler en kvalificeret debat om statens kunstinvestering og de kulturpolitiske visioner.

Af: Jesper B. Karlsen, formand for Danske Dramatikere, Katja Holm, formand for Dansk Skuespillerforbund, Christoffer Berdal, formand for Foreningen af Danske Sceneinstruktører, Carsten Kristensen, Sammenslutningen af Danske Scenografer, Sille Dons Heltoft, Foreningen af Uafhængige Scenekunstnere, Miriam Frandsen, formand for Foreningen af Danske Dramaturger

Rapporten

Kunststøtteudvalget blev nedsat i 2010 af tidligere kulturminister Per Stig Møller. Udvalgets kommissorium har bl.a. været at undersøge rammerne for statens kunststøtte og foreslå en ny måde at administrere støtten på, og nu er rapporten kommet.

Rapportens ambition om at kortlægge støttesystemet er i sig selv positiv, for området har været uigennemskueligt, også for kunstnerne. Vi hilser rapportens ambition om at skabe gennemsigtighed i støttesystemet velkommen. Det er i hele samfundets interesse at vide, hvordan staten investerer borgernes penge i kunst.

Imidlertid er der flere problemer ved selve fundamentet for rapporten, og det får en uheldig indflydelse på de anbefalinger, som skal danne udgangspunkt for den kulturpolitiske debat og for de videre beslutninger om, hvordan midlerne skal organiseres og forvaltes:

For det første mener vi ikke, at sammensætningen af kunststøtteudvalget er fyldestgørende. Udvalgets kultureksperter har alle teoretisk eller forretningsmæssig baggrund – udvalget tæller simpelthen ikke en eneste kunstner med praktisk indblik i at søge den kunststøtte, som behandles i rapporten.

For det andet er det kommissorium, som den tidligere kulturminister har bedt udvalget undersøge, ikke dækkende. Der må kigges bredere og analyseres mere dybdegående, hvis en rapport skal kunne tegne et rimeligt billede af, om kunststøtten i praksis virker efter hensigten. Først derfra kan man komme med forslag til, hvordan en ny kunststøttestruktur kan virke bedst muligt, så den i sidste ende gavner kunsten. En kunstnerisk repræsentant i kunststøtteudvalget ville have kunnet pege på dette problem.

Mere administration, mindre kunst

Udvalgets rapport er grundig, og den har flere positive aspekter. Bl.a. ser vi med glæde, at det har været udvalget magtpåliggende at formulere det uskrevne armslængdeprincip.

Vi finder det også positivt, at udvalget berører emner som f.eks. kvalitet og debat om kunsten i samfundet, og at der skal sikres en kunstfaglig og kvalitetskritisk vurdering af den politisk bestemte støtte. Det er tiltrængt at tale om kunstens indhold og ikke kun om støttestruktur.

Men når vi kommer til rapportens hovedkonklusion – nemlig anbefalingen af hvordan kunststøtten fremover skal administreres - er vi imod udvalgets anbefaling om at oprette et kunststøtteinstitut efter samme model som Det Danske Filminstitut. Udvalget anbefaler, at et Kunstinstitut fremover skal administrere støtten til mange og meget

forskellige kunstområder, herunder scenekunst, litteratur, musik, kunsthåndværk, design og arkitektur, samt en række særlige formål og tværgående indsatser.

Vi bifalder ganske vist idéen om at ændre på den nuværende kunststøttestruktur. Kunststyrelsen har aldrig været kunstnernes ønske. Den blev oprettet under den forhenværende regering og står mellem på den ene side kulturministeriet, der lovgiver om kunstmidlerne og på den anden side Statens Kunstråd og Statens Kunstfond, som forvalter kunstmidlerne. Men selvom man med fordel kan skabe et mere gennemskueligt system end det nuværende, er den løsningsmodel, som foreslås af kunststøtteudvalget, ikke den rigtige af to grunde:

For det første mener vi ikke, at erfaringerne med at organisere et enkeltstående kunstområde, nemlig filmen, uden videre kan generaliseres og overføres til en hel række andre kunstområder.

For det andet vil kunsten drukne i administration og centralisering, hvis så mange forskelligartede kunstområder skal organiseres under samme institutkonstruktion. En sådan supertanker vil vanskeliggøre, at administrationen kan tage udgangspunkt i kunstarternes selvstændige natur og behov. Desuden er der ikke tænkt beslutningstagere med praktisk kunstnerisk erfaring ind i dette kunstinstitut, og det vil reelt føre til magtkoncentration og øget embedsmandsadministration. Det vil flytte fokus væk fra kunsten, og det vil ikke komme nogen til gavn. Slet ikke borgerne!

At lade et kunstinstitut afløse det nuværende system er altså efter vores opfattelse ikke en holdbar strategi for statens fremtidige investering i kunsten. For at kunne udtænke en langsigtet og holdbar organisering af kunstmidlerne, er det nødvendigt at lave en langt mere udtømmende analyse af det samlede kunstområde. Derefter må man tænke ud af boksen på de nuværende strukturer i stedet for blot at kopiere andre kunstområders modeller.

Kulturpolitiske visioner efterlyses

Rapporten vidner om, at der er behov for en helt anden type rapport, før man kan tegne et dybdegående og fuldstændigt billede af, hvordan kunststøtten bør investeres og indrettes. Som repræsentanter for omkring 3.000 medlemmer (skuespillere, sangere, dansere, scenografer, instruktører, dramatikere, dramaturger og uafhængige scenekunstnere), har vi indgåede kendskab til det område, som lige nu er til debat, og vi vil gerne bidrage med vores viden til en mere dækkende analyse af, hvordan det kunstneriske felt virker i praksis - så der derfra kan udtænkes et mere visionært støttesystem end det nuværende under hensyntagen til alle relevante faktorer.

Vi anerkender rapportens grundighed og behovet for at formulere nye retninger for statens fremtidige investering i kunsten, men vi finder udvalgets kommissorium mangelfuldt. Tiden er inde til en ny type kulturpolitik, som tør undersøge kunsten i sin helhed og formulere klare visioner for dens rolle i samfundet.

I ti år er kunsten blevet spændt for en vogn under Brian Mikkelsens kulturkamp med kanoner og siden sparket til hjørne af Carina Christensen og Per Stig Møller, som alt for sjældent stillede op til kulturpolitisk debat. Det giver et fejlagtigt billede for borgerne af, at kunsten ikke er nærværende, at den er ligegyldig. Det er den ikke. Vi bidrager med vores arbejde til en grundsubstans i en velfærdsstat, som kan og vil mere end at levere et minimum af basale ydelser. Kunst skaber åndelig føde og bidrager til at holde samfundsdebatten i gang om, hvad vi vil med os selv og med hinanden.

Vi er glade for at have fået en kulturminister med praktisk erfaring indenfor kulturområdet. Og vi håber, at det vil medføre et tiltrængt pust og nye kulturpolitiske vinde over Christiansborg, hvor vi, der udøver og arbejder med kunsten til dagligt, kan få lov at bidrage til diskussionen om, hvordan strukturen bedst kan indrettes på vores arbejdsfelt til gavn for borgerne.

Nedenunder alle strukturtankerne skulle der gerne være et ønske om at investere i det demokratiske talerør, som kunsten er og bør være.